

Utdanningsstrategi

Institutt for global helse og samfunnsmedisin 2014 - 2018

Innhold

Instituttets overordnede strategi	2
 Faggruppernes strategi	
Allmennmedisin	3
Fysioterapivitenenskap	5
Genetisk veiledning	7
Internasjonal helse	8
Medisinsk statistikk	9
Samfunnsfarmasi	10
Samfunnsmedisin	11
Sykepleievitenenskap	13

Instituttets overordnede utdanningsstrategi

Instituttets utdanningsstrategi bygger på gjeldende utdanningsstrategi ved Det medisinsk-odontologiske fakultet og Universitetet i Bergen. Utdanningsstrategien ved IGS er utarbeidet av instituttets faggrupper i samarbeid med ledelsen. I 2014 – 2018 vil vi satse på å:

- Fremme trivsel for studenter og ansatte
- Stimulere motivasjon og nytenkning
- Identifisere gode undervisere og gode opplegg.
- Undervisning, eksamensformer og læremidler må synliggjøres og bli vurdert og sammenliknet
- Belønne og synliggjøre god undervisning, og styrke insentivene som får vitenskapelig ansatte til å prioritere innsats, tid og kreativitet på undervisning
- Stimulere til gode undervisningssamarbeid
- Legge til rette for kollegiale mentor- og støtteordninger
- Stimulere tverrfaglig undervisning
- Skape sammenheng mellom aktivitet i forskningsgruppene og studietilbudet

Institutt for global helse og samfunnsmedisin arbeider for bedre helse i alle deler av befolkningen ved å tilby studentene forskningsbasert undervisning av høy kvalitet og basert på dokumenterte pedagogiske prinsipper. Undervisningen skal utvikle akademisk dannelse og legge grunnlaget for livslang læring.

Betydning av undervisning ved ansettelser bør styrkes, og utlysning og betenkning bør spesifikt angi hvordan undervisningskompetanse skal bedømmes og rangeres. I stillingsbeskrivelser ved IGS bør det spesifiseres at vitenskapelig ansatte forventes å delta som kursutviklere, undervisere, mentorer og som gruppeveiledere i undervisning ved IGS på tvers av fag. Instituttet vil støtte utvikling av relevant forskning på pedagogikk og læringsformer.

Undervisningen ved instituttet utvikles, planlegges, gjennomføres og evalueres av faggruppene, og faggruppene er instituttets undervisningsstrategiske verktøy. Deres fokus og prioriteringer danner grunnlaget for instituttets undervisningsstrategi. Faggruppene skal ha evne til både innovasjon, gjennomføring og kvalitetssikring av undervisningen de gir.

Faggruppene vil i perioden ha fokus på

- Øke kunnskap om undervisningsmetoder
- Utvikle gode felleskurs på tvers av utdanningsprogram
- Stimulere til sammenhengende undervisning
- Integrere mastergradsstudentene i forskningsgruppene
- Engasjere studenter i planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning
- Stimulere til god og rettferdig fordeling av undervisning

Det er et mål at vår undervisning på alle tre nivå (bachelor, master og PhD) skal oppleves som meningsfull og givende. Vi vil arbeide for pedagogisk stimulering av lærerne, og engasjement av studenter i hele kvalitetssikringsprosessen, fra innovasjon til evaluering. Instituttet vil videreutvikle infrastruktur og læringsarenaer for undervisning.

Faggruppen for allmennmedisin

Faggruppen for allmennmedisin ble dannet i 2010 etter en omorganisering av Seksjon for allmennmedisin. Faggruppen omfatter 21 vitenskapelig ansatte, de fleste kombinerer universitetsstilling med klinisk allmennpraksis.

Allmennmedisin er førstelinjetjenesten og grunnpilaren i det norske helsevesenet, der de fleste pasientene ferdigutredes og behandles. Faget kjennetegnes ved en uselektert pasientpopulasjon med alle slags helseproblemer, fra hverdagsplager til livstruende eller komplekse medisinske tilstander. Allmennmedisin skal se og behandle hele mennesket i sin sosiale kontekst.

Allmennmedisin er ett av tre kliniske hovedfag ved profesjonsstudiet medisin. Mange nyutdannede leger velger å bli allmennlege, de øvrige skal senere samarbeide med allmennleger. Kunnskap om allmennmedisin er derfor viktig for alle medisinstudenter. Sentrale formål med undervisningen er at studentene skal oppnå:

- Kompetanse på diagnostikk og behandling av de vanligste akutte tilstandene, og de store kroniske sykdomsgruppene i allmennpraksis.
- Kunnskaper om spesifikt allmennmedisinske rammer og arbeidsmetoder, for eksempel å bruke tiden som et diagnostisk verktøy ved uklare tilstander.
- Innsikt i diagnostikk og behandling ut fra allmennmedisinsk epidemiologi, for å sikre egnede tiltak for de syke uten unødvendig sykeliggjøring hos enkeltpersoner og befolkning.
- Mestring av pasientsentrert konsultasjonsteknikk der klinisk kommunikasjon, oppbygging av konsultasjonen og lege-pasient-forhold er sentral.
- Kompetanse på teknisk fagkunnskap og verdiforankret medisinsk omsorg som kan bemyndige og styrke utsatte grupper.
- Forståelse av risikobegrepet og vurdering av individuelle forebyggende tiltak i samråd med pasienten.

Undervisningen i allmennmedisin gis i hovedsak som introduksjonskurs på tredje året, og allmennmedisinsk hovedtermin på sjette året av profesjonsstudiet medisin. Faget fremstår tydelig under utplasseringsperioden i hovedterminen. Her kan studentene selv gjennomføre konsultasjoner i allmennpraksis, og oppnå egne mål under veiledning av fastlegen. Utplasseringen er kombinert med en undervisningstermin der studentaktiviserende læringsformer, slik som konsultasjonskurs og kasuistikkbasert gruppearbeid står sentralt, i tillegg til plenumsforelesninger. Vi har etablert temadager og felles undervisning i samarbeid med faggrupper på IGS og andre institutter (samfunnsmedisin, fysioterapi, geriatri, pediatri, lungesykdommer, kjemi). Underviserne fra vår faggruppe bidrar også med undervisning til andre fagområder, for eksempel pasientsentrert metode for studenter i klinisk ernæring.

Eksamen i allmennmedisin er enten muntlig (konsultasjon og samtale) eller skriftlig (kasusbaserte spørsmål og essay). Eksamensformen avgjøres ved loddtrekning. I tillegg må studentene få godkjent video-opptak av egne konsultasjoner under utplasseringen, som blir evaluert sammen med veileder og en gruppe medstudenter. Sammen med det obligatoriske konsultasjonskurset skal videogruppene være en kvalitetssikring av studentenes kliniske kompetanse. Begge elementer må være godkjent for å få gå opp til eksamen. Underviserne har over tid arbeidet med å videreutvikle vurderingskriterier.

Faggruppen har ansvar for to kurs i den nye Nasjonale forskerskole for allmennmedisin (Allmennmedisinsk forskningsformidling og Innføring i kvalitative metoder), og bidrar også på ulike kurs i regi av Forskerskolen ved IGS.

Studentevalueringer viser at det er etterspurt mer undervisning i allmennmedisin. Implementering av Samhandlingsreformen innebærer overføring av komplekse medisinske oppgaver fra annenlinjehelsetjeneste til primærhelsetjenesten, og undervisningen må tilpasses denne utviklingen. De siste årene har det vært fokusert på endring fra forelesninger til mer aktiviserende undervisningsformer, men er det ennå mye som kan gjøres for å gi studentene trening i håndteringen av kliniske problemstillinger i allmennpraksis. Kurs i praktiske ferdigheter, undervisning i flere kliniske emner, introduksjon til forskning i allmennpraksis, og samhandling med andre faggrupper er eksempler på oppgaver som vil kunne få mer plass i den nye studieplanen. Vi ønsker å benytte flere aktiviserende læringsformer. Dette krever videreutdanning av lærerne. Ny studieplan for medisinstudiet med omlegging til et bachelor + master program (3+3 år) med integrert undervisning medfører at alle emner må revideres og tilpasses den nye strukturen. Faggruppen for allmennmedisin har allerede startet implementering av nytt program for utvikling av profesjonalitet hos medisinstudenter.

Faggruppe for fysioterapivitenskap

Historikk og kort om faggruppens undervisningsansvar: Hovedfag i fysioterapi ble etablert ved Universitetet i Bergen i 1991. I 1996 kom Hovedfag i helsefag til, med fysioterapivitenskap som en av flere studieretninger. Manuell terapi ble i 2001 et videreutdanningstilbud for fysioterapeuter, og videreført som Klinisk master i manuellterapi for fysioterapeuter i 2005. Faggruppe i fysioterapi har ansvar for undervisning i begge programmer, bidrar betydelig inn i fellesemnenes undervisning i Masterprogram i helsefag og i flere forskerskolekurs ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin (IGS). Gruppen bidrar også med undervisning i fysikalsk medisin i profesjonsstudiet.

Målsetning: Faggruppen vil videreføre og styrke undervisning innen relevante og samfunnsviktige områder som akutte og langvarige muskelskjelettsmerter, nevro-rehabilitering og aldringsrelaterte funksjonsproblemer. Funksjonsproblemer knyttet til bevegelse og fysisk aktivitet vil ha en særlig plass, inkludert vevspatologi og funksjonsproblemer på organ-, aktivitets- og deltakelsesnivå. Undervisning i måleteori, målemetoder og evalueringsformer, som gruppen er meget sterk på, videreføres. Undervisningen skal være forskningsbasert, kritisk reflekterende, ha relevans for fysioterapeuters fagutøvelse samt motivere til PhD-studier. Gruppen vil styrke internasjonal utveksling, og særlig muligheter som ligger i forsknings- og undervisningssamarbeid med tre universiteter i Brasil (NorBras).

Strategi spesifisert for de ulike masterprogrammene: En fagspesifikk og forskningsrettet profil kjennetegner Masterprogram i helsefag, Studieretning fysioterapivitenskap.

Forskningsprofilen er programmets fremste fortrinn på landsbasis med tanke på å tilby noe særskilt i utdanning av fysioterapeuter (målgruppen) etter bachelorgrad sammenlignet med kliniske mastere i fysioterapi. Denne profilen betyr også økt kompetanse mht begrunnelse og dokumentasjon i det kliniske arbeidet, som kan gå inn i et spesialiseringssløp.

Forskningsbasert undervisning i fysikalske behandlingsformer, kognitiv-funksjonell behandling og psykomotorisk fysioterapi skal styrkes i tråd med forskergruppens portefølje.

Den sterke forskningsprofilen er knyttet til at de fagspesifikke emnene (FYST331 Målemetoder og evalueringsformer, FYST332 Bevegelsesvitenskap, og FYST333 Musculoskeletal disorders, hver med 10 studiepoeng (sp)), bygger på Forskergruppe i fysioterapi sine satsingsområder. Det legger til rette for å trekke studentene inn i forskergruppen ved valg av masteroppgave. Studiet legger videre stor vekt på forskningsmetodisk og kunnskapsteoretisk kompetanse i fellesemnene (HEL310 Vitenskapsteori og sentrale helsevitenskapelige tema, 15 sp og HEL320 Forskningsmetode og – etikk, 15 sp), som videreføres i fagspesifikke emner, og ender ut i et selvstendig forskningsarbeid (masteroppgave) under veiledning. Ved å gi masteroppgaven hele 60 sp gis det større rom for utvikling av forskningskompetanse enn ved oppgaver av mindre omfang, som de kliniske masterne nødvendigvis har. Faggruppen vil styrke et studietilbud som for fysioterapeuter er faglig relevant, forskningsmessig sterkt og av god pedagogisk kvalitet.

Klinisk master i manuell terapi for fysioterapeuter er for studenter som allerede er autoriserte fysioterapeuter, og som vil heve sine teoretiske kunnskaper, utvide sine praktiske ferdigheter, og lære seg å anvende vitenskapelig basert kunnskap i undersøkelse og behandling av plager i nerve-, muskel- og skjelettsystemet. Studiet bygger på grunnutdanning i fysioterapi med kunnskaper i anatomi, biomekanikk, fysiologi, patologi, treningsteori og -metodikk, og en

praksis fundert på et samfunnsorientert perspektiv på helse og sykdom. Programmet har fire moduler som utgjør 120 sp. Manuellterapi teori og praksis utgjør hoveddelen (65 sp), og studentene har veiledet praksis mellom teoribolkene. Det blir bygget videre på de nevnte basalfagene (30 sp), samt på teoretiske støttefag med bl.a. trygdemedisin og klinisk resonnering(10 sp), og forskningsmetode (15 sp). Studentene skriver en masteroppgave (30 sp), som binder teori og praksis sammen. Ferdig utdannende manuellterapeuter er opplært til å fungere som primærkontakter for pasienter med muskel-skjelettplager. Faggruppen vil opprettholde den kliniske profilen, styrke undervisningen i forskningsbasert kunnskap om manuelle terapiformer supplert med andre relevante terapeutiske tilnærminger, og oppøve en kritisk akademisk holdning til kunnskap og kunnskapsproduksjon.

Virkemidler, metoder og vurderingsformer for undervisningsarbeidet: Studentene inviteres aktivt inn i forskermiljøet når de skal velge tema for masteroppgave, får anledning til å presentere og diskutere sine prosjekter i masterseminarer, samt delta i forskergruppens møter. Det er mulig å knytte seg til andre forskergrupper ved IGS, avhengig av valg av tema for masteroppgaven. Med Kvalitetsreformens innføring i 2003 ble undervisningsopplegget lagt om ved fellesemnene og fagspesifikke emner. Studentaktive læreformer fikk fra da av stor plass. Dette arbeidet må imidlertid fornyes kontinuerlig, og det er en utfordring framover å se nærmere på hvordan ulike former for e-læringsbasert undervisning i større grad kan bidra i våre studieprogrammer.

Relasjoner til og samarbeid med andre faggrupper: Fag- og forskergruppen i fysioterapi samarbeider med miljøer i forskningsfronten mht våre satsingsområder ved universiteter i Brasil, Australia, England, Nederland og Belgia. Samarbeid om forskning og/eller undervisning videreføres med Haukeland Universitetssykehus, Sunnaas sykehus og flere kliniske institusjoner, Høgskolen i Bergen, Universitetet i Oslo, Universitetet i Tromsø og Norges teknisk naturvitenskapelige universitet. Vi ønsker dessuten å styrke samarbeidet med andre fag- og forskergrupper ved vårt institutt (IGS), og med Bergen kommune.

Faggruppe for genetisk veiledning

Målet for fagområdet er å utdanne personer til å få kompetanse til å utøve arbeidsoppgaver knyttet til helsetjenesten *genetisk veiledning*. Fagområdet har også som mål å utvikle kritisk-analytiske ferdigheter hos studentene og stimulere til forskning og ny kunnskap.

Fagfeltet medisinsk genetikk har i løpet av de siste 20 årene ekspandert mye, og genetisk veiledning er en lovpålagt helsetjeneste. På bakgrunn av en føring om å sikre at genetisk veiledning ble gitt av særlig kvalifisert personell, fullfinansierte daværende Sosial- og Helsedepartementet fra høsten 2001 en midlertidig studieretning i genetisk veiledning. Studiet var i prosjektperioden (2001-2006) underlagt hovedfag/master i *Helsefag* ved IGS, og det ble etablert som et permanent studietilbud der i 2006.

Studiet har en sterk tverrfaglig forankring. I et av de fagspesifikke emnene knyttet til studiet, undervises det i *basalgenetiske emneområder* (grunnleggende prinsipper for genetikk, arvegang, cellebiologi, embryologi, cytogenetikk og molekylærgenetikk) og *medisinsk genetikk* (genetisk utredning, veiledning oppfølging og genetisk laboratoriediagnostikk). Et viktig element i utdanningen er å fokusere på kunnskap som er nødvendig for å formidle genetisk informasjon til pasienter og familier i en medisinsk genetisk virksomhet. Hovedfokuset i den andre fagspesifikke emnet er at risikoinformasjon alltid må bli satt i sammenheng med den psykiske og eksistensielle belastningen den kan ha for pasienten og familien. Det blir her gitt omfattende undervisning i kommunikasjon og psykiske reaksjoner relatert til krise, stress, mestring og familiedynamikk. Gjennom å fokusere på at personer kan bli utsatt for stigmatisering, sykeliggjøring og diskriminering, blir risikoformidlingen videre satt i en større samfunnskontekst. Undervisning i etikk og jus inngår også i emnet. I undervisningen blir det brukt ulike metodiske tilnærminger som for eksempel forelesninger, gruppearbeid, kommunikasjonskurs med aktiv deltagelse av studentene (pasientcaser). I løpet av studiet skal studentene delta på et bestemt antall genetiske veiledninger, og på bakgrunn av dem skal de skrive refleksjonsnotat. Et tett samarbeid med *Senter for medisinsk genetikk og molekylærmedisin på HUS* er nødvendig for å sikre at målsettingen med utdanningen blir realisert.

Man kan anta at det vil bli en økende etterspørsel for genetisk veiledning. Dagens kunnskapsnivå innenfor medisinsk genetikk i det generelle helsevesenet avdekker at det trengs et kunnskapsløft dersom integrering av genetiske analyser i klinisk medisin skal kunne gjennomføres på en måte som gir sikre svar og meningsfulle svar for pasientene. Genetiske veiledere vil være viktige bidragsyttere i dette kunnskapsløftet. Den sterke utviklingen innenfor fagfeltet medisinsk genetikk henger nøye sammen med kartleggingen av det humane genom, et arbeid som ble publisert i 2001. I kjølvannet av dette fikk vi en rask teknologisk utvikling, inkludert nyvinninger innenfor bioinformatikk, som gjør at vi nå er i stand til å analysere hele vårt genom i løpet av timer. Disse testene er blitt markant billigere. Flaskehalsen vil altså ikke ligge på laboratorie kapasitet eller pris. De store utfordringene vil heller være knyttet til de enorme datamengdene som blir genererte. Persontilpasset medisin følger naturlig av genomsekvensering og vil kreve persontilpasset veiledning.

Faggruppe for internasjonal helse

Description

Centre for International health (CIH) provides two Master's degrees: Master of Philosophy in International Health and Master of Philosophy in Oral Sciences. These two masters are partly integrated. They are two year programmes, giving 120 ECTS credits.

The programmes provide knowledge and research training in important subjects within fields related to international health. The main aim of the programme is to provide research training as part of competence building in low-income countries.

Both programmes have two main components: a tuition part and an individual research project (Master's thesis). The tuition part includes basic (compulsory) courses and a study track or individual studies carried out in collaboration with the supervisor(s) (60 ECTS credits). Several of the courses given in this part of the study are given to students from both Master's together. The final year consists of research and preparation of a thesis (60 ECTS credits).

Students

Originally these Master's were given only to students from Low- and Middle income countries (LMIC) who had a Quota scholarship. The past years, the study has also been open for Norwegian students, and also to self-financed international students. About 15-30 students enter the study annually, depending on the available number of scholarships. Some students enter a specific track in Occupational Hygiene, however, very few due to restricted number of quota scholarships.

Revision – evaluation –improvements

In 2014, CIH will revise parts of the study, focusing on the following factors:

- The organization/order of the basic courses in autumn
- Each course should have two responsible teachers to increase sustainability
- Number of lectures versus more active teaching methods
- Adjustment especially regarding the course in Statistics and the course in Health systems
- The track in Occupational hygiene will be evaluated
- The quota system is under evaluation by the Ministry, and a conclusion will be given in 2014.
- Local, clearer rules regarding quota students will be established
- Meetings will be held with the Department of psychology to find topics for co-operation
- We will discuss the possibility of more cooperation with teachers at Kalfarveien 31.
- CIH will discuss the possibility of improving the skills of the teachers, how this can be done. Where? How? Funding possibilities? Topics like E-learning and Team-based learning will be explored.

Methods for development of the suggestions given above:

- Having an Annual Education Day at CIH
- Regular meetings monthly about education on Mondays
- Specific seminars will be held regarding Health systems and Occupational Hygiene

Faggruppe for medisinsk statistikk

Statistikkfaget har bidratt til en revolusjon innenfor biomedisinsk og helsefaglig forskning, spesielt gjennom utvikling av nye metoder de siste 30 årene. Kunnskap om årsaker til sykdom og effekt av behandling hviler nå i stor grad på bruk av statistiske metoder. Forståelse for disse er derfor grunnleggende for å kunne bidra med ny medisinsk kunnskap.

Statistikk ble etablert som et fagområde ved fakultetet ved opprettelsen av EDB-seksjonen i 1972. Formålet var å gi statistisk og EDB-teknisk støtte til forskere og studenter ved fakultetet. Seksjonen endret senere navn til seksjon for medisinsk informatikk og statistikk (SMIS). I 1989 fikk faget sitt første professorat, fulgt av ytterligere to midt på nittitallet. Med dette ble medisinsk statistikk eget undervisningsfag. I dag består faggruppe for medisinsk statistikk av både vitenskapelig og teknisk personale og er en del av fagmiljøet ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin. Faggruppen har bred kontaktflate mot forskningsmiljøer ved fakultetet samt med anerkjente nasjonale og internasjonale epidemiologiske miljøer.

Undervisning

Faggruppen har ansvar for at fakultetet har riktig statistikkundervisning i sine utdanningsprogrammer. Statistikkfaget inngår i alle utdanningsløp ved fakultetet.

- Undervisning i statistikk bør koordineres og samles på tvers av utdanningsprogrammer i den grad det er mulig
- Det bør tilbys generelle grunnkurs, valgfrie spesialkurs og undervisning som er integrert med andre fag
- Det bør utvikles nytt kursmaterieell der antall forelesningstimer i undervisningen reduseres til fordel for gruppeaktiviteter
- Fagområdet skal rekruttere statistikere med god evne til å kommunisere med studenter
- Det skal holdes en god dialog med andre fagmiljøer og programutvalg for å sikre at statistikkundervisningen er relevant i de forskjellige utdanningsprogrammene
- Statistikkundervisningen bør spesielt koordineres med undervisning i epidemiologi
- Det bør utvikles et undervisningssamarbeid med matematisk institutt ved UiB

Forskning og veiledning

Faggruppen har ansvar for at fakultetet sine forskningsgrupper har tilgang til riktig statistisk metodekompetanse. Faggruppen har et særlig ansvar for metodekompetanse knyttet til forskning på data fra helseregistre, helseundersøkelser og biobanker. Faggruppen er base for fakultetets Kjernefasilitet for biostatistikk og dataanalyse og har metodeansvar knyttet til to nasjonale forskningsinfrastrukturer for henholdsvis biobanker og for helseregistre.

- Gruppen vil utvikle og rekruttere kompetanse på metoder for overlevelses- og forløpsdata, kausalanalyser og statistisk genetikk
- Gruppen vil bidra til å utvikle nye relevante kurs- og veiledningstilbud for forskere
- Fagområdet vil tiltrekke seg statistikere med god evne til å kommunisere med forskere
- Gruppen vil styrke sin egen metodeutviklingskompetanse gjennom rekruttering til akademiske stillinger og ved å forsterke det statistikkfaglige samarbeidet med matematisk institutt ved UiB
- Det bør samarbeides tettere med Kompetansesenter for klinisk forskning ved Helse Bergen og bioinformatikkmiljøet ved UiB både for fagutvikling og for å koordinere metodestøtte til forskningsmiljøene
- Den felles seminarserien Bergen biostatistical seminar (Bbiss) bør brukes mer aktivt som forum for å styrke kontakten mellom fagmiljøene i Bergen
- Gruppen vil arrangere regelmessige interne møter med statistikkfaglig innhold
- Gruppens kompetanse bør i større grad utvikles gjennom deltagelse på eksterne kurs

Faggruppe for samfunnsfarmasi

Et uttalt mål for faggruppen er å gi studentene den nødvendige kompetanse for være en del av et tverrprofesjonelt helseteam. Dette mener vi går hånd i hånd med å utvikle en sterk profesjonsidentitet som farmasøyter.

Samfunnsfarmasi er et farmasøytisk kjernefag; et fag med egen, profesjonsspesifikk undervisning. Faggruppe for samfunnsfarmasi ble etablert 01.01.11 da studieprogrammet i farmasi ble lagt til Medisinsk odontologisk fakultet (MOF). Gruppen består i dag av 1,5 faste stillinger, en postdoktor og to stipendiater, hver med 25 % undervisning. Gruppen har også et relativt høyt forbruk av innleide timelærere fra et utvalg av farmasøytiske arbeidsplasser.

Faggruppen har ansvar for undervisning i FARM103, 10 stp. på første semester og FARM204, 35 stp. på 7. og 8. semester. I tillegg bidrar staben i epidemiologiundervisningen i FARM301, i farmakoterapiundervisningen i FARM 395 og i det tverrfaglige arbeidet med TVEPS (tverrprofesjonell samarbeidslæring i primærhelsetjenesten). Gruppen veileder 4-8 masterstudenter i året, og gruppens førsteamanuensis er leder for programutvalget for farmasi på MOF. **FARM103** gir studentene en innføring i farmasien som profesjon, farmasihistorien og farmasøytens utdannelse og rolle i helsevesenet. Eksterne forelesere fra forskjellige farmasøytiske arbeidsplasser bidrar til å gi studentene en forståelse av bredden i farmasi. Kurset gir grunnleggende kunnskap om legemidler – fremstilling, bruk og overvåking – og om kommunikasjon, etikk og lovverk. **FARM204** er studentenes 6 måneders praksisopphold i apotek. I tillegg inngår et forkurs med fokus på å bevisstgjøre studentene om læring i praksis, lære dem å reflektere og bruke det de har lært i de foregående år til å arbeide som farmasøyter i apotek. I praksistiden skal studentene utvikle seg som mennesker og som fagpersoner, de skal utvikle farmasøytisk skjønn og profesjonalitet. Som faggruppe prøver vi å holde oss oppdatert på pedagogisk litteratur og prøver jevnlig ut og evaluerer ulike undervisningsmetoder i forhold til ønsket læringsutbytte. Vi har god erfaring med studentaktiv læring og bruker formative evalueringer i form av oppgaver, presentasjoner og prøveeksamener med tilbakemeldinger i løpet av semesteret. Dette ser vi gode resultater av. Per i dag har begge våre fag avsluttende skriftlige eksamener. Dette ønsker vi å se nærmere på og muligvis dreie mot en OSCE-eksamensform. Digital eksamen er også av interesse.

Farmasiutdanningen står foran store endringer i de kommende år. Ny studieplan med en 3+2 oppbygging skal innføres så snart som mulig, forhåpentligvis fra studiestart 2016. Alle emner må da revideres så de passer i den nye strukturen. Dette kan være en unik sjanse til å styrke profesjonalitetsfokus i studiet, inspirert av modellen som innføres i studieplan for medisin. Fra 2015 reiser ikke lengre studentene til University of East Anglia et semester og undervisningen i klinisk farmasi (5 stp.) må overtas av andre – et samarbeid mellom samfunnsfarmasi og farmakologi kunne være naturlig ut ifra innholdet i emnet. Fordi undervisningsbelastningen på faggruppen er stor, er det et uttalt mål å få flere fast ansatte med undervisningsansvar, både for å styrke undervisningen og for å sikre at vi kan tilby forskningsbasert undervisning. Dette vil være helt nødvendig hvis gruppen skal kunne ta på seg hele eller deler av undervisningen i klinisk farmasi. I tillegg ville dette styrke fagområdet som helhet og gi mulighet til å utvide samarbeidet med fagområdene for allmennmedisin og sykehjemsmedisin, som gruppen allerede har sterke bånd til. Å gi farmasøyter som jobber i sykehus- og primærapotek bistillinger kan bidra til å gjøre undervisningen mer praksisnær og arbeidsmarkedsrettet.

Faggruppe for samfunnsmedisin

De enkelte fagene som inngår i *Faggruppe for samfunnsmedisin og epidemiologi* har eksistert over lang tid, mens faggruppen i sin nåværende form ble etablert våren 2013. Undervisningen for dette fagområdet, forankret i profesjonsstudiet i medisin og et masterprogram i helseledelse, har som overordnet formål å: (1) Gi en oversikt over forekomsten av sykdom og helse i befolkningen og faktorer som påvirker befolkningens helsetilstand; (2) Bidra til kunnskap som er relevant for forebygging og helsefremmende arbeid; (3) Vise hvordan målrettede helsefremmende tiltak kan iverksettes og evalueres; (4) Belyse prioriteringsprosesser og prinsipper i fordeling av helseressurser, samt etiske grunnlagsproblemer i klinisk praksis og forskning; (5) Vise hvordan medisinsk faglig tilsyn med helsetjenesten i henhold til lover, forskrifter skal gjennomføres. Dette realiseres med utgangspunkt i følgende undervisningsemner:

Samfunnsmedisinsk emne omfatter fagene *arbeidsmedisin, sosialmedisin, trygdemedisin, forebyggende medisin og reseptlære*. Samfunnsmedisinsk emne skal gi studentene innføring i: (a) Folkehelseteori og hvordan man kan drive sykdomsforebyggende tiltak overfor grupper i befolkningen; (b) Hvordan forhold i samfunnet påvirker helsen til grupper i befolkningen og hvordan folkehelse påvirker samfunnsforhold; (c) Sosial ulikhet i helse og sosiale helsedeterminanter; (d) Hvordan faktorer i arbeidslivet påvirker helsen til arbeidstakerne, og hvordan dette kan kartlegges og forebygges (e) Hvordan helsetjenesten er administrert, organisert og finansiert; (f) Hvilke økonomiske støtteordninger som er aktuelle ved ulike former for arbeidsuførhet (g) Hvordan resepter skal skrives

Epidemiologi skal gi innføring i utbredelse av sykdommer og sykdomsfremkallende faktorer i befolkningen (deskriptiv epidemiologi). Videre formidles hvordan denne kunnskapen kan anvendes til å avdekke sammenhenger mellom risikofaktorer og sykdom (analytisk epidemiologi).

Bioetikk skal gi innføring i sentrale problemstillinger og metodikk for analyse og håndtering av kliniske og samfunnsmedisinske etiske utfordringer. Forskningsetikk og vitenskapsteori vektlegges også. Undervisningen tar opp viktige etiske utfordringer i kunnskapsetablering og prosesser for å nå velbegrunnede prioriteringsbeslutninger nasjonalt og globalt.

Helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi skal gi innsikt i forhold som påvirker kvaliteten på ledelse i helsevesenet, hvordan kvalitet kan forbedres, hvordan reformer på ulike nivåer i helsevesenet gir rammer for og påvirker ledelse, organisering, og ansvar, samt hvilke forhold som hemmer eller fremmer ledelse, kommunikasjon og samhandling på tvers av ulike profesjonsgrupper. Studiet skal også gi innsikt i ulike metoder for vurdering av lønnsomhet av helsetiltak og behandlingsformer, samt hvordan disse kan brukes til å vurdere og løse styringsutfordringer i helsesektoren.

Under flere av disse emnene undervises det også i de historiske forutsetningene for samfunnsmedisinens fremvekst.

Kvaliteten og ressursbevilgningene til kurative helsetjenester har økt betydelig de siste tiårene. Denne endringen har bedret folkehelsen, men for å oppnå ytterligere bedring, og for å sikre større likhet i helse på tvers av samfunnsgrupper, er det viktig å endre fokus til mer forebyggende og helsefremmende arbeid. God og oppdatert forskningsbasert undervisning i

samfunnsmedisinske emner, epidemiologi og etikk er en forutsetning for å kunne imøtekomme dette behovet.

Undervisningen gis på ulike måter og tilpasses størrelsen og nivået på gruppen, samt det fagspesifikke innholdet. Det gis alt fra store plenumsforelesninger til smågruppebasert undervisning. Vurdering av studentenes faglige nivå varierer avhengig av type kurs, og det inkluderer blant annet skriftlig eksamen, flervalgstester, hjemmeoppgave og muntlig fremlegging av oppgave. Det er viktig at samarbeidet med instituttets øvrige faggrupper styrkes. Faggruppe i samfunnsmedisin og epidemiologi har et overordnet ansvar for å kontinuerlig samordne og aktivt forbedre et helhetlig undervisningstilbud i samfunnsmedisinske fag og nye studieplaner.

Faggruppe for sykepleievitenskap

Faggruppen i sykepleievitenskap ble opprettet i 2009 etter omorganisering til forsknings- og faggrupper ved instituttet. Fem fulle stillinger er knyttet til faggruppen. Sykepleievitenskap har en historie ved Universitetet fra 1979 og tilbyr i dag MA. MA studiet bygger primært på bachelorgrad i sykepleie og er tilrettelagt som heltids- og deltidsstudium. PhD kandidater tilbys deltagelse i forskningsgrupper.

Sykepleiere innehar en nøkkelrolle i alle lag av helsevesenet, og krav til sykepleiefaglig ytelse, omstilling og dokumentasjon er betydelige og økende. Programmet legger særlig vekt på tilegnelse av kunnskap om sykepleiens sentrale utfordringer knyttet til sammensatte helseproblem, omsorgens vilkår i helsetjenesten, sykepleiens rolle i et komplekst profesjonslandskap, samt dynamikken mellom politiske føringer, sykepleiepraksis og pasienterfaringer. Studentene får i studiet en innføring i ulike kunnskaps- og forskningsformer, i teori-praksis problematikk, samt i fagets historiske tradisjon. Studentene skal i løpet av studiet utvikle en akademisk-analytisk holdning til teori og forskning innen fagområdet.

MA i helsefag studieretning sykepleievitenskap har en sterk forskningsprofil. Programmet bygger på kunnskapsteoretisk og forskningsmetodisk kompetanse studentene tilegner seg gjennom de helsefaglige emnene (Vitenskapsteori og sentrale helsevitenskapelige tema, HEL 310, 15 SP og Forskningsmetode og etikk, HEL 320, 15 sp) som tilbys samlet for flere av de helsefaglige studieretningene. Forskningsprofilen videreutvikles og styrkes gjennom de fagspesifikke emnene i sykepleievitenskap; Omsorgsteori og omsorgsforskning (SYKVIT 305, 5 sp), Praxeologisk teori og praxeologisk forskning (SYKVIT 303, 5sp), Livskvalitet (SYKVIT 301, 5 sp), Kulturteori og globale perspektiv (SYKVIT 302, 5sp), og Hygieneteori og hygieneforskning (SYKVI 304, 5 sp). Emnene introduserer ulike filosofiske og teoretiske perspektiv med særlig relevans for sykepleiefaglige studier. Undervisningen er forskningsbasert, kritisk reflekterende og er relatert til helse og omsorg nasjonalt og globalt. Emnene er relativt nylig etablert, og består av en kombinasjon av forelesninger og studentaktiviserende læringsformer. Alle emnene etterfølges av en hjemmeeksamen. Gjennom arbeidet med MA oppgaven (60 sp) benytter studentene aktivt den teoretiske, metodologiske og metodiske kunnskapen de har tilegnet seg gjennom emnene det første studieåret.

Studentene på både MA og PhD nivå deltar aktivt i forskningsgruppene: Gruppe for fenomenologisk helsefaglig forskning, Forskningsgruppe i praxeologi, Forskningsgruppe for livskvalitet og Forskningsgruppe i global helseantropologi. I forskningsgruppene får studentene anledning til å presentere og diskutere eget og andres prosjekt med studenter og seniorforskere. Forskningsgruppene har samarbeid med andre utdannings- og forskningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt.

Det ligger potensiale for at andre fagfelt gjør bruk av sykepleievitenskapelige emner. Det arbeides aktivt med å legge til rette for større studiefleksibilitet og styrking av den fagspesifikke profilen. Vi vil i de kommende årene ytterligere styrke det forskningsrettete studieprogrammet slik at det kan fortsette å tilby bred vitenskapelig skolerings.

Studenter med MA i sykepleievitenskap vil motiveres til å fortsette på PhD studier (43 doktorgradsstudenter har disputert ved sykepleievitenskap i Bergen). Uteksaminerte kandidater er kvalifisert for ansettelse innen høgskole- og universitets-sektoren, helseinstitusjoner, organisasjoner og i forvaltningen.